

POSUDEK VEDOUcíHO NA DIPLOMOVou PRÁCI

Studentky Věry Razákové
s názvem „Jeruzalémský chrám a jeho zkáza“.

Popis diplomové práce. Má:

- a) 108 stran plus 20 nečíslovaných stran příloh (přílohy a tabulky jsou dvojího druhu: sedm vložených za práci a sedm v samotné práci);
 - b) titulní stranu s dvojjazyčným názvem;
 - c) obsah (desetina tříděný), prohlášení a poděkování, dvojjazyčnou anotaci se soupisem klíčových slov, seznam zkratk a vysvětlení specifík záznamu;
 - d) roztríděný soupis použité literatury na dvou stranách čítající 25 titulů, z nich 15 anglicky psaných relevantních odborných publikací. V seznamu literatury ovšem chybí vícero publikací, které jsou uvedeny jen v poznámce¹. Má tento výběr v seznamu nějaký důvod?;
 - e) anglicky psané Summary;
 - f) vlastní stať na stranách 8-104, která je roztríděna na tři kapitoly plus dodatek týkající se rabínské literatury;
 - g) poznámkový aparát čítající 509 položek (počet zde ovšem není směrodatný, neboť mnohé jednočlenné odkazy na biblické texty či Pípalův slovník by mohly být součástí textu).
- Lze konstatovat, že všechny formální náležitosti diplomové práce jsou splněny.

Hodnocení diplomové práce:

Diplomová práce je autorkou diplomové práce uvedena (str. 8-9)

- a) reflexí metodologie zpracování (uspořádání látky i zdrojů);
- b) charakteristikou jednotlivých kapitol. Jednotlivé kapitoly diplomové práce postupují v tomto sledu: ohledání předmětu zkoumání, analýza vybraných textů a syntéza analyzovaných výsledků s pracovní formulací příčin zkázy a koncepce výpovědi o zkáze. Pro konfrontaci s alternativním uchopením látky je přidán dodatek o rabínské reflexi tématu;
- c) formulací cíle výzkumu: „zmapovat rozložení tématu Jeruzalémského chrámu ... v jednotlivých částech Tanachu ... a v jejich rámci ve vybraných ... biblických knihách a dále analyzovat a porovnat uchopení a zpracování tématu v těchto částech ... zformulovat příčiny zničení chrámu ... a celkovou koncepci biblické výpovědi Tanachu o zkáze Jeruzalémského chrámu“. Lze říci, že se to diplomandce povýtce podařilo (práce spíše mapuje, než by reflektovala a současně nevychází jen z biblické látky – kombinuje jí s rabínskou reflexí).

Diplomová práce obsahuje dva výrazné elementy napomáhající zpřehlednění rozsáhlého pojetého výzkumu a dokládající vědeckost díla: tabulky a pečlivá diferenciacie terminologie. Podkladem výzkumu nejsou historické, nýbrž teologické reflexe Tanachu (autorka vychází jen z literárního záznamu, který má spíše povahu vyznání víry, jak ostatně i sama uvádí). Správně studentka klade důraz na smlouvu (str. 20-25) jako teologické východisko Tanachu, aby v dalším průběhu práce pak mohla doložit, že zkáza chrámu je následek porušení smlouvy Hospodinovy s Izraelem (byť v samotné kapitole o smlouvě neformuluje souvislost tématu smlouvy s tématem chrámu a jeho zkázy zcela zřetelně) – např: „*Svatyně ... je viditelnou manifestací Smlouvy uzavřené Hospodinem ...*“ (str. 46). Naopak stěžejní výpověď o Božím domě (1 Moj 28) pomíjí studentka pouhou poznámkou pod čarou (pozn. 215). Pokuste se při obhajobě vysvětlit, proč tento text nepovažujete při formulování významu chrámu za důležitý.

V diplomové práci formuluje studentka určité premisy, které mohou být teologicky sporné. Jejich vysvětlení sice může být náplní obhajoby, ale o diplomové práci samotné vypovídají, že kritická reflexe v ní je jen rozpracována (není dokončena), což celý výzkum

¹ např. pozn. 1.12.45.52.53.57.90.94.121.124.125.234.241.293.316.325.326.329.333.349.350.354.356.362.378.397.401.415.439.447.450.457.459.463.465-7.473.475-8.482.487.489.494.499.500.502.505.

poněkud znevěrohodňuje (nepromyšlené, či nedomyšlené formulace činí celou práci poněkud roztržitou, neuspořádanou):

- a) teologický předpoklad, že Boží působení na Izrael a nároky na kultické chování jsou podmíněny morálním stavem národa („*lidé tak museli být nejprve formováni a vychováváni k životu ve svobodě*“, str. 18);
 - b) „*Každá generace ji znovu a znovu prožívá*“, tj. smlouvu – str. 23. Za tím je patrně dobrá, ale nepřesvědčivá perspektiva evokující otázku: Jak se to děje?
 - c) Nekritická citace ČEPu (3 Moj 19,2): „*Buďte svatí, protože já jsem svatý*“ (str. 23.74). Text je uveden jako argument pro nárok „*chodit po jeho stezkách*“. Není mi jasný smysl uvedení tohoto znění, když na str. 51 je použitý přiměřený překlad originálu svědčící o tom, že si studentka je vědoma nepatřičnosti užití imperativu v ČEPu (indikativ podstatně význam textu mění!);
 - d) Na čem zakládáte tvrzení, že chrám je stavěný „*podle přesného návodu zjeveného Hospodinem*“ (str. 26), či že Bůh „*stavbu chrámu Řídil do největších detailů*“ (str. 60)?
 - e) Proč na str. 31 užíváte dvojí přepis slovesného kořene ch-r-b / ch-r-v? Je třeba zachovat v přepisu slovesného kořene skutečné hlásky, nebo je možno si jej přepisovat nahodile a foneticky? Podobně na str. 35, kde jako slovesný kořen k apelatihu *miškan* uvádíte š-ch-n, nikoli š-k-n (v pozn. 237 však zase š-k-n). Jak pak při přepisu rozlišujete *kaf* od *chet* a *kuf*?
 - f) Myslíte si, že proprium Choréb, resp. Charvona (str. 32) nějak souvisí se zkázou chrámu? Pokud ne, pak informace je tak marginální, že nepatří ani do poznámkového aparátu;
 - g) výčet textů se slovesem ch-r-b (str. 32-33) představuje podle mého soudu natolik zásadní materiál (podklad), že by si zasloužil alespoň dílčí reflexi (rozpracování);
 - h) tabulka č. 4 na str. 43-44 není v textu zpracovávána. Nadto je její vypovídací hodnota sporná. Aby z této tabulky mohlo vyplývat, že popis stavby miškanu používá terminologii stvoření, muselo by se jednat o srovnání dvou souvislých textů se stejným sledem hebrejských frází (nahodilý výběr nesourodých textů z různých míst Tanachu a v nich náhodně vybraných slov v překladu činí výpověď nezajištěnou);
 - i) proč jsou na str. 56-58 uváděny rozsáhlé citace Páté knihy Mojžíšovy, když se tato kniha přibýtku Božimu nevěnuje a většina látky je již zmiňována v 3 Moj? Jakou funkci tyto citace mají?
 - j) jaký je smysl exkursu o vzniku království na str. 60? Proč zde není uvedeno, že království jako podezřelá instituce je ideologickým pozadím, na kterém se odehrává vznik kamenné svatyně nadto z iniciativy krále (Bohem nechtěného)? Podobně i charakteristika Šalomouna (str. 63) by měla být doplněna upozorněním na to, kým je ten, kdo je stavitel chrámu a co to o celém díle vypovídá;
 - k) Oč opíráte tvrzení, že Hospodin požehnal plánu stavět chrám, nikoli až hotovému dílu (str. 61)?
 - l) na čem zakládáte tvrzení, že „*Šalomoun poměřoval svoji moudrost, které se mu od Hospodina skutečně dostalo, s moudrostí samotné Tóry*“ (str. 63);
 - m) jak víte, že Ž 16,8 bylo motto Davida? Proč právě tento text? Je snad David autorem tohoto žalmu?
 - m) vysvětlíte relevantnost tabulky č. 6 (str. 72-74) vzhledem k tématu zkázy Jeruzaléma;
- Diplomová práce obsahuje také drobné nedostatky (mimo překlepy a gramatické chyby), které však mohou četbu a porozumění čtenářovo poněkud komplikovat:
- a) Kultické desatero je v 2 Moj 34 (nikoli 33; str. 22);
 - b) citace oddílu na str. 39 není ze Za 6,12, nýbrž ze Za 6,12-15; Podobně i na str. 69 nejde o citaci z Jr 23,18, nýbrž z Jr 27,18-19;
 - c) dvojí uvedení 2 Pa 2,4 na str. 37-38 + 2 Kr 24,2-4 na str. 71 + zpráva o Menašeho modlářské aktivitě na str. 70 a 71 (pozn. 349 a 354) + Jr 33,10 na str. 78. Má to nějaký důvod?;

d) uvedení stejné informace v pozn. (201), jako je v textu (str. 41). Chcete tím sdělení akcentovat? Proč? A proč to samé (tři hříchy podle Talmúdu, které zapříčinily pád chrámu) je pak ještě opakováno na str. 91.96.97?;

e) není zřetelné, podle jakého klíče jsou odkazy na text Tanachu jednou součástí poznámkového aparátu a jindy zase součástí statě. Např. v pozn. 272-276 je hebr. znění, ale odkaz na text zůstal ve statí, nebo v pozn. 270 je text v pozn. i ve statí, nebo na str. 53 jsou v jednom odstavci odkazy na text Tanachu ve statí, a v následujícím jsou v pozn. Podobně není jasné, proč některá hebr. slůvka jsou v poznámkovém aparátu (např. v pozn. 314), zato jiná v statí.

Diplomová práce by vyžadovala ještě čas na a) revizi (vyčištění) výše uvedených nepřesností (a – e)); b) doplnění rozboru k některým stěžejním tanakovým textům; c) zpřesňující reflexe (jak bylo naznačeno výše v tomto posudku: a) - m)); d) redukci celého rozsáhlého a často se opakujícího popisu. Ale vzhledem k tomu, že práce je systematicky rozvržena a zpracována a vzhledem k tomu, že studentka zpracovává rozsáhlé množství textů nejen tanakových, ale i rabínských (byť mnohde metodou volných asociací bez základního porovnávání výpovědí a posouzení jejich hodnoty), které se jí podařilo přesvědčivě roztřídit, navrhuji přijmout práci k obhajobě a po úspěšné obhajobě ji hodnotit jako velmi dobrou (2).

V Praze, dne 18.8.2015

Jiří Beneš